

Száz év előtt fogták el Kossuth Lajost

Mikor 1836 tavaszán a diéta végét ért, Kossuth Lajos nem akarta abbahagyni az első magyar politikai ujságnak tekinthető „Országgyűlési Tudósítások“-at, amelyben — mint köztudomású — száraz közlések helyett közírói munkásságában az ellenzék felfogásait terjesztette. Vállalkozását „Törvényhatósági Tudósítások“ címmel folytatta, hogy tollával tovább is küzdhessen eszméiért és ébrentartsa a közvélemény érdeklődését az ellenzéki mozgalmak iránt.

A kormánynak nem tetszett Kossuth működése és nyomására a nádor megtiltotta a „Törvényhatósági Tudósítások“ terjesztését, némely leveleket pedig lefoglaltatott a postás. Kossuth öntudatosan és elszántan szembehelyezkedett a gondolatközlés és a sajtó szabadságát megsértő intézkedéssel. A megyékhez

fordult és nemzetközi közsérelemnek jelentette ki a nádori tilalmat. A törvényhatóságok nagy része Kossuth mellé állott és felirt a nádorhoz a „Törvényhatósági Tudósítások“ érdekében.

Kossuth tovább terjesztette lapját és a nádor ismét tilalmi rendeletet adott ki. A „Törvényhatósági Tudósítások“ mégis megjelent. A hatóság ezeketán intézkedett, hogy Kossuth Lajost fogják el . . .

Száz esztendővel ezelőtt . . .

Májusi éjszaka borult Zugligetre. A végtelen csöndben csak a fák levelei rezzentek. Mindenki nyugodni tért már, csak a fák sűrűjében közeledtek bizonytalanul elősurránó alakok az „Isten szeme“ nevű szállóház felé. Rostogtak a lehullott száraz faágak a nehéz lábbelik alatt, szuronyok villantak meg a lombok között beszűrődő fényben. . . . Nagyobb osztag katoná vette körül hirtelen az „Isten szeme“ szállóházat. A császár katonái jöttek elfogni a szabad gondolat fiatal apostolát és mivel Kossuth jó lövő hírében állott, a katonák óvatosan közelítették meg a zugligeti szállóházat. Polgári ruhás férfi követte a katonákat, akik benyomultak az épületbe és feltűzött szuronnal, lövésre készen ke-resték a „Törvényhatósági Tudósítások“ szerkesztőjét. A polgári ruhás férfi, báró Eötvös Ignác, a hatóság küldöttje egyszerre csak észrevette Kossuth Lajost. Rámutatott és felkiáltott:

— Ő az, fogjátok el! . . .

. . . és száz év előtt, 1837 május 5-ére forduló éjszaka elfogták zugligeti szállásán Kossuth Lajost.

Ahol száz év előtt az „Isten szeme“ szállóház volt, most emlékmű áll — az első budapesti Kossuth-szobor, amelyet a zugligeti egyesület emeltetett 1913-ban. A Disznófő fölött, a Jánoshegy, Normafa, Makosmária felé vezető ut jelzőtáblájától, egy kis bürün keresztül egyenes ut húzódik a szobor elé, amelyet hatalmas tölgyek, bükkök lombkoronái öveznek. Valósággal eltakarják a kis felsíkszerű emelkedést, amely-

nek közepén faragatlan rózsaszínű kődarabokból felfelé kisebbedő három kőkockát raktak egymásra. A kövek fölött áll Kossuth Lajos bronzból készült mellszobra. Alatta a második kockába domborművet illesztettek, amely Kossuth elfogatásának pillanatát örökíti meg. Balról báró Eötvös Ignác, egyik karjával köpenyét tartja, másik karjával Kossuthra mutat. A kinyújtott kéz mögött, a közepén, két szuronyos katona, jobbról Kossuth Lajos kabát nélkül, födetlen fejfel, jobbkezét a szívére teszi. A bronzba öntött dombormű alján felirat:

„Kossuth Lajos elfogatása a Zugligetben. 1837 május 5.“

A dombormű jobsarkában a szobrász jele: Tóth I., 1911.

. . . Budán, a Várban, egy régi kétemeletes épület áll: a Werbőczy-utca 9. Itt volt államfogyó Kossuth Lajos. Az épület most a pénzügy-minisztérium és a kataszteri hivatalok tisztviselői dolgoznak benne. A kapun belépve, régi ház tágas udvarának hátsó részében mord, földbe mélyedő kisebb épületet pillantunk meg. Husz méter mély sáncárok veszi körül. Az udvar szintjétől az árok mélyéig három sor erős rácsozatú ablak nyílik. Megvasalt kapujához hid vezet a kövezett oldalú sáncárkon át. Ez a mogorva, nehéz vasrácsait felénk vicsorító kis épület volt a börtön. Ide zárták először Kossuth Lajost, majd utóbb a főépület második emeletén töltötte államfogságát. Egykori cellájában most a kataszteri helyszinelők végzik munkájukat.

A történetírás feljegyezte, hogy ebben az épületben raboskodott Kossuth Lajos, de hányan mennek el naponta kapuja előtt, hogy erre gondolnának, vagy ezt tudnák. Nem is csodálkozhatunk rajta — száz év telt el Kossuth elfogatása és hetven esztendő a kiegyezés óta, anélkül, hogy emléktábla jelölje volna a nevezetes épületet.

Tamás Ernő.

(Balra fordítva a híres ereklyét.)

Lajos Kossuth